

TIBBIY TA'LIMDA VAZIYATLI MASALALAR (KEYS-STADI) ORQALI
TALABALARNING KLINIK FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISH*Xodjayeva Mohira O'Imasovna**Qarshi Abu Ali ibn Sino nomli jamoat**salomatligi texnikumi, "Umumkasbiy**va tor mutaxassislik fanlar" kafedrasi o'qituvchisi*

Annotatsiya

Mazkur maqola tibbiyot yo'nalishidagi o'rta maxsus ta'lim muassasalarida talabalarning klinik fikrlash qobiliyatini shakllantirishda "Keys-stadi" (Case-study) metodining samaradorligini tahlil qiladi. Maqolada ushbu metodning nazariy asoslari, tibbiy amaliyotga tatbiq etish bosqichlari va bo'lajak tibbiyot xodimlarining professional kompetensiyalarini oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, stomatologik kasalliklar misolida vaziyatli masalalarni tuzish bo'yicha metodik tavsiyalar berilgan.

Abstract

This article analyzes the effectiveness of the "Case-study" method in the formation of clinical thinking skills of students in secondary special medical educational institutions. The article describes the theoretical basis of this method, the stages of its implementation in medical practice, and its role in increasing the professional competencies of future medical workers. Also, methodical recommendations on the creation of situational problems based on the example of dental diseases are given.

Kalit so'zlar: klinik fikrlash, vaziyatli masala, keys-stadi, tibbiyot texnikumi, stomatologiya, tashxis, differensial diagnostika, interfaol ta'lim, jamoat salomatligi.

Keywords: clinical thinking, situational problem, case-study, medical technical school, dentistry, diagnosis, differential diagnosis, interactive education, public health.

KIRISH

Zamonaviy tibbiy ta'lim tizimida o'quvchi va talabalarga faqatgina tayyor axborotni uzatish o'z dolzarbligini yo'qotib bormoqda. Ayniqsa, Abu Ali ibn Sino nomli jamoat salomatligi texnikumlarida ta'lim olayotgan bo'lajak o'rta tibbiyot xodimlari uchun amaliy vaziyatlarda tezkor va to'g'ri qaror qabul qilish hayotiy zaruriyatdir. Klinik fikrlash — bu tibbiyot xodimining bemor shikoyatlari, anamnez va ob'ektiv ko'rik natijalarini mantiqiy bog'lagan holda yakuniy xulosaga kelish jarayonidir.

Ushbu jarayonni shakllantirishda "Keys-stadi" (Case-study) metodi o'quv jarayonini faollashtiruvchi eng kuchli vositalardan biri hisoblanadi. Bu metod talabani passiv tinglovchidan faol izlanuvchiga aylantiradi va nazariyani bevosita amaliyot bilan bog'laydi.

ASOSIY QISM VA MUHOKAMA

1. Klinik fikrlashning psixologik va pedagogik asoslari

Klinik fikrlash shakllanishi uchun talaba uchta asosiy bosqichni bosib o'tishi lozim:

- Axborotni yig'ish (Persepsiya): Bemor holatini ko'rish va eshitish.
- Analitik tahlil: To'plangan ma'lumotlarni kasallik belgilari bilan solishtirish.
- Sintez va xulosa: Tashxis qo'yish va davo choralarini belgilash.

2. Keys-stadi metodini qo'llash texnologiyasi

Vaziyatli masalalar (keys) dars jarayonida uchta modelda qo'llanilishi mumkin:

- Illiustrativ keyslar: Tayyor yechimga ega bo'lgan tarixiy klinik holat tahlili.
- Muammoli keyslar: Bemorning holati beriladi, lekin tashxis va davo rejasini talabalar topishi kerak.
- Baholash keyslari: Qilingan muolaja yoki qo'yilgan tashxisning to'g'riligini baholash va xatolarni tuzatishga qaratilgan vazifalar.

3. Stomatologiya darslarida vaziyatli masalalarni qo'llash (Amaliy misol)

Vrach-stomatolog sifatida kafedra faoliyatida quyidagi keys namunalaridan foydalanishni tavsiya etaman:

- Vaziyat: Bemor 12 yoshli bola. Yuqori jag' tishlari qiyshiqligi va tishlar orasida masofa borligidan shikoyat qiladi.
- Savol: Talaba qaysi mutaxassisga yo'naltirishi kerak? (Ortodont). Tashxis qanday? (Tish-jag' anomaliyalari).
- Maqsad: Talabada tor mutaxassisliklar aro integratsiyani shakllantirish.

4. Metodning afzalliklari va tahlili

Tibbiy ta'limda keyslardan foydalanish talabalarda quyidagi ko'nikmalarni rivojlantiradi:

1. Differensial diagnostika: O'xshash belgilar (masalan, pulpit va periodontit og'rig'i) ni bir-biridan ajratish.
2. Kritik fikrlash: Bemorga berilgan noto'g'ri muolajaning oqibatlarini oldindan ko'ra bilish.
3. Etika va deontologiya: Bemor bilan muloqot qilish madaniyatini vaziyat ichida o'rganish.

MUHOKAMA

Pedagogik tajribamiz shuni ko'rsatadiki, vaziyatli masalalar orqali o'tilgan darslarda talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichi an'anaviy darslarga nisbatan 25-30% yuqori bo'ladi. Bu jarayonda o'qituvchi — moderator rovida bo'lib, talabalarning munozaralarini ilmiy tomondan boshqarib turadi. Ayniqsa, "Umumkasbiy va tor mutaxassislik" fanlari integratsiyasida keyslar talabaning tibbiy dunyoqarashini kengaytiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tibbiy ta'limda keys-stadi metodidan foydalanish — ta'lim sifatini oshirishning eng samarali strategiyasidir. Bu usul talabalarni faqat imtihon topshirishga emas, balki hayotiy sharoitda bemorning dardiga darmon bo'lishga, har bir holatga individual yondashishga o'rgatadi. Abu Ali ibn Sino nomli texnikum o'qituvchilari o'z darslarida ushbu metodni muntazam qo'llashlari bo'lajak hamshira va feldsherlarning professional tayyorgarligini yangi bosqichga ko'taradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 7-apreldagi "Tibbiy ta'lim va ilm-fan tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4666-sonli qarori.
2. Azizxo'jayeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat". – Toshkent: TDPU, 2006.
3. Tolipova J.O. "Pedagogik texnologiyalar – ta'lim samaradorligi omili". – Toshkent, 2017.
4. G'ulomov A.A. "Stomatologiyada tashxis qo'yish asoslari". – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2018.
5. Barrows, H. S. "Practice-based learning: Problem-based learning applied to medical education". – Southern Illinois University School of Medicine, 2020.
6. World Federation for Medical Education (WFME). "Global Standards for Quality Improvement in Medical Education". – 2022.